

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

**Besluit van
houdende regels betreffende toegankelijkheidsvoorschriften voor e-boekdiensten ter
implementatie van Richtlijn (EU) 2019/882 van de Europese Commissie en de Raad van
17 april 2019 inzake toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten (PbEU,
2019, L 151) (Implementatiebesluit toegankelijkheidsvoorschriften e-boekdiensten)**

Op de voordracht van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van xxx, nr. xxx
directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Gelet op Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019
betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten en artikel xxx van de
Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van xxx, nr. xxx);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van xxx, nr.
xxx, directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1. Definities

In dit besluit en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

Commissariaat voor de Media: Commissariaat voor de Media als bedoeld in artikel 7.1, eerste lid,
van de Mediawet 2008;

consument: natuurlijke persoon die een e-boekdienst afneemt voor andere doeleinden dan zijn
handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit; dienstverlener: natuurlijke of rechtspersoon die
een e-boekdienst verleent op de markt van de Unie of aanbiedt consumenten in de Unie een e-
boekdienst te verlenen;

e-boekdienst: dienst voor het ter beschikking stellen van digitale bestanden met een elektronische
versie van een boek, die kunnen worden geopend, doorgebladerd, gelezen en gebruikt, alsmede
van de software, daaronder begrepen diensten op basis van mobiele apparaten, waaronder mobiele
applicaties, die nodig is om deze bestanden te openen, door te bladeren, te lezen en te gebruiken,
met uitzondering van software die valt onder de definitie van e-lezer als omschreven in artikel 4,
punt 42, van de richtlijn;

geharmoniseerde norm: geharmoniseerde norm als omschreven in artikel 2, punt 1, onder c, van
Verordening (EU) nr. 1025/2012;

micro-onderneming: onderneming met minder dan tien werknemers en een jaaromzet of een
jaarlijks balanstotaal van ten hoogste twee miljoen euro;

Minister: Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;

personen met een handicap: personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die in hun interactie te kampen hebben met diverse drempels die hen kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen in de samenleving te participeren; richtlijn: Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten; technische specificatie: een technische specificatie als omschreven in artikel 2, punt 4, van Verordening (EU) nr. 1025/2012, ter nakoming van de op een product of dienst van toepassing zijnde toegankelijkheidsvoorschriften.

Artikel 2. Toepassingsgebied

Dit besluit is van toepassing op e-boekdiensten die na 28 juni 2025 aan consumenten worden verleend.

Artikel 3. Toegankelijkheidsvoorschriften

1. Aangeboden e-boekdiensten voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften in bijlage I, afdeling III, en afdeling IV, aanhef en onder f, van de richtlijn.
2. Micro-ondernemingen die e-boekdiensten aanbieden zijn vrijgesteld van de verplichtingen vermeld in het eerste lid en van elke verplichting in verband met de naleving van die voorschriften.

Artikel 4. Verplichtingen van dienstverleners

1. Dienstverleners ontwerpen en verlenen e-boekdiensten in overeenstemming met artikel 3, eerste lid.
2. Dienstverleners stellen overeenkomstig bijlage V van de richtlijn de vereiste informatie op en leggen uit op welke manier de e-boekdiensten aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften voldoen. De informatie wordt het publiek schriftelijk en mondeling ter beschikking gesteld, mede op een manier die toegankelijk is voor personen met een handicap. Dienstverleners bewaren die informatie zolang de e-boekdienst in werking is.
3. Dienstverleners zorgen ervoor dat procedures worden toegepast die garanderen dat de dienstverlening in overeenstemming blijft met de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften. Dienstverleners houden op gepaste wijze rekening met veranderingen in de dienstverlening, veranderingen in de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften en veranderingen in de geharmoniseerde normen of technische specificaties op basis waarvan wordt verklaard dat een e-boekdienst aan de toegankelijkheidsvoorschriften voldoet.
4. Als de e-boekdienst niet in overeenstemming is met de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften, treffen dienstverleners onmiddellijk de nodige corrigerende maatregelen om de e-boekdienst hiermee in overeenstemming te brengen. Voorts wordt, als de e-boekdienst niet aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften voldoet, het Commissariaat voor de Media onmiddellijk op de hoogte gebracht, waarbij de dienstverleners in het bijzonder de aard van de non-conformiteit en alle getroffen corrigerende maatregelen uitvoerig beschrijven.
5. Dienstverleners verstrekken het Commissariaat voor de Media op diens met redenen omkleed verzoek alle benodigde informatie en documentatie ter staving van de conformiteit van de e-boekdienst met de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften. Zij verlenen op verzoek van het Commissariaat voor de Media medewerking aan alle maatregelen die worden getroffen om de conformiteit met die voorschriften te waarborgen.
6. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de verplichtingen, bedoeld in het eerste tot en met vijfde lid.

Artikel 5. Fundamentele wijziging en onevenredige last

1. De in artikel 3, eerste lid, bedoelde toegankelijkheidsvoorschriften zijn uitsluitend van toepassing voor zover de naleving ervan:
  - a. geen ingrijpende wijziging van een e-boekdienst vereist, resulterend in een fundamentele wijziging van de wezenlijke aard ervan, en
  - b. geen onevenredige last voor de betrokken dienstverlener oplevert.
2. Dienstverleners voeren een beoordeling uit om te kunnen bepalen of het naleven van de in artikel 3, eerste lid, bedoelde toegankelijkheidsvoorschriften tot een fundamentele wijziging leidt of, overeenkomstig de desbetreffende criteria in Bijlage VI van de richtlijn, een onevenredige last oplevert.

3. Dienstverleners documenteren de in het tweede lid bedoelde beoordeling. Dienstverleners bewaren alle relevante resultaten gedurende een periode van vijf jaar nadat de e-boekdienst voor het laatst op de markt is verleend. Dienstverleners verstrekken op diens verzoek aan de Minister een exemplaar van de in het tweede lid bedoelde beoordeling.
4. Dienstverleners die een beroep doen op het eerste lid, onder b, vernieuwen hun beoordeling van de onevenredige last:
  - a. naar aanleiding van wijziging van de aangeboden e-boekdienst; of
  - b. op verzoek van het Commissariaat voor de Media; of
  - c. in ieder geval na vijf jaar.
5. Dienstverleners die uit andere bronnen dan eigen middelen financiering ontvangen ter verbetering van de toegankelijkheid, ongeacht of het om publieke of particuliere financiering gaat, kunnen geen beroep doen op het eerste lid, onder b.
6. Dienstverleners die voor een specifieke e-boekdienst een beroep doen op het eerste lid, verstrekken informatie daartoe aan het Commissariaat voor de media.
7. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de beoordeling, bedoeld in het tweede lid.

Artikel 6. Vermoeden van conformiteit

1. E-boekdiensten die voldoen aan geharmoniseerde normen of delen daarvan waarvan de referenties in het *Publicatieblad van de Europese Unie* zijn bekendgemaakt, worden geacht in overeenstemming te zijn met de toegankelijkheidsvoorschriften, bedoeld in artikel 3, eerste lid, voor zover deze normen of delen daarvan die voorschriften bestrijken.
2. E-boekdiensten die in overeenstemming zijn met overeenkomstig artikel 15, derde lid, van de richtlijn vastgestelde technische specificaties of delen daarvan, worden geacht in overeenstemming te zijn met de toegankelijkheidsvoorschriften, bedoeld in artikel 3, eerste lid, voor zover deze technische specificaties of delen daarvan die voorschriften bestrijken.

Artikel 7. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van xxx.

Artikel 8. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Implementatiebesluit toegankelijkheid e-boekdiensten.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Nota van toelichting

1. Inleiding

Het Implementatiebesluit toegankelijkheidsvoorschriften e-boekdiensten bevat regels over toegankelijkheidsvoorschriften voor e-boekdiensten, ter implementatie van de bepalingen in Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten (*PbEU 2019, L 151*) (de richtlijn). De richtlijn, met als uiterste implementatiedeadline 28 juni 2022, is opgesteld ter uitvoering van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (hierna: VN-verdrag).¹ Doel van het VN-verdrag is het bevorderen, beschermen en waarborgen van de rechten van mensen met een beperking. Naast persoonlijke autonomie en persoonlijke participatie, is toegankelijkheid een van de grondbeginselen van het VN-verdrag. De richtlijn strekt ertoe de toegankelijkheid van een aantal producten en diensten te verbeteren voor personen met een handicap of een functionele beperking. Hierdoor wordt de maatschappelijke participatie voor deze groep personen vergroot. Daarnaast leidt het invoeren van geharmoniseerde toegankelijkheidsvoorschriften tot een beter functioneren van de interne markt. Belemmeringen van het vrije verkeer wegens uiteenlopende toegankelijkheidsvoorschriften worden door de richtlijn opgeheven.

Het overkoepelende wetsvoorstel voor de implementatie van de richtlijn is het voorstel van wet tot wijziging van diverse wetten ter implementatie van Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten (Implementatiewet toegankelijkheidsvoorschriften producten en diensten).² Voor e-boekdiensten wordt in dit wetsvoorstel een delegatiegrondslag gecreëerd in de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. Het Implementatiebesluit toegankelijkheidsvoorschriften e-boekdiensten geeft uitvoering aan deze delegatiegrondslag. Voor een algemene toelichting bij de implementatie van de richtlijn in de Nederlandse wetgeving wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de Implementatiewet toegankelijkheidsvoorschriften producten en diensten. Voor de transponeringstabel wordt verwezen naar de overkoepelende transponeringstabel voor de implementatie van de richtlijn, die is opgenomen in de memorie van toelichting bij de Implementatiewet toegankelijkheidsvoorschriften producten en diensten.

2. Inhoud

Dit besluit en de daarop te baseren nadere regelgeving implementeert de richtlijn met betrekking tot e-boekdiensten.

Dit besluit betreft een strikte implementatie van de richtlijn betreffende het onderdeel e-boekdiensten. Het besluit richt zich op e-boekdiensten die na 28 juni 2025 aan consumenten worden verleend. Het is vanaf dat moment in beginsel alleen toegestaan e-boekdiensten te verlenen die voldoen aan de in de richtlijn opgenomen toegankelijkheidsvoorschriften (artikel 4, eerste lid, richtlijn). In Bijlage I bij de richtlijn staan de van toepassing zijnde toegankelijkheidsvoorschriften opgesomd. Deze voorschriften betreffen zowel algemene voorschriften als specifieke voorschriften.

Naast e-boekdiensten is de richtlijn ook van toepassing op personenvervoer per vliegtuig en over water, computerapparatuur, betaalterminals, zelfbedieningsterminals, apparatuur met interactieve computerfuncties, e-readers, elektronische communicatiediensten, diensten die toegang verlenen tot audiovisuele mediadiensten, vervoersdiensten per bus en trein, bankdiensten en e-handelsdiensten. Deze producten en diensten vallen buiten het toepassingsbereik van dit besluit. De richtlijn wordt voor deze onderwerpen geïmplementeerd in andere regelgeving.

---

¹ Het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Trb. 2007, 169).

² <https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK013246>

2.1. Definities (artikel 1)

E-boekdiensten

In dit besluit wordt het begrip e-boekdienst gebruikt als aanduiding van wat in de richtlijn “e-boek en bijbehorende software” wordt genoemd.

Een e-boekdienst is een dienst die bestaat uit het ter beschikking stellen van:

1. Digitale bestanden met een elektronische versie van een boek. Voor die bestanden geldt dat ze kunnen worden geopend, doorgebladerd, gelezen en gebruikt.
2. De software die nodig is om deze bestanden te openen, door te bladeren, te lezen en te gebruiken. Onder die software zijn begrepen diensten op basis van mobiele apparaten, waaronder mobiele applicaties. De software die specifiek hoort bij een e-lezer valt niet onder het begrip e-boekdienst.

Ad. 1

E-boeken zijn digitale bestanden die qua inhoud en gebruik vergelijkbaar zijn met fysieke boeken. E-boeken kunnen net als papieren boeken bestaan uit tekst en/of afbeeldingen. Steeds meer boeken worden zowel op papier als in digitale vorm uitgebracht, terwijl er ook een groeiend aanbod is van e-boeken waarvan geen papieren versie is uitgebracht. E-boeken worden digitaal op een scherm getoond. Dit kan het beeldscherm van een computer zijn, van een mobiele telefoon of tablet, of van een e-lezer. Wie een e-boek koopt, koopt in feite een licentie om een e-boek te lezen, via een downloadlink of een stream.

Ad. 2

Deze software stelt de gebruiker in staat om de inhoud van het e-boek tot zich te nemen via een computer, mobiele telefoon, tablet of e-lezer. De software die specifiek hoort bij een e-lezer valt hier buiten, omdat deze software niet op zichzelf staat maar verbonden is met het product e-lezer.

2.2. Toepassing (artikel 2)

Het besluit is van toepassing op e-boekdiensten die na 28 juni 2025 aan consumenten worden verleend. Dit houdt in dat het besluit niet alleen van toepassing is op e-boekdiensten betreffende e-boektitels die worden uitgegeven na 28 juni 2025, maar ook op e-boekdiensten betreffende bestaande e-boektitels die na 28 juni 2025 worden verleend.

2.3. Toegankelijkheidsvoorschriften (artikel 3)

E-boekdiensten moeten toegankelijk zijn, wat wil zeggen dat ze moeten voldoen aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften uit de richtlijn. De richtlijn zet in op het bereiken van toegankelijkheid door het systematisch wegnemen en voorkomen van belemmeringen, bij voorkeur door toepassing van een zogenoemd universeel ontwerp, dat ertoe bijdraagt dat personen met een handicap toegang hebben op voet van gelijkheid met anderen. Een universeel ontwerp is gericht op bruikbaarheid door iedereen, zonder dat aanpassing of een speciaal ontwerp nodig is.³

In het kader van de vraag wat toegankelijkheid betekent, worden in de richtlijn de vier beginselen van toegankelijkheid genoemd die tevens worden gebruikt in Richtlijn (EU) 2016/2102 inzake de toegankelijkheid van websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties.⁴ Die beginselen zijn ook voor deze richtlijn relevant. Het gaat om de volgende algemene beginselen van

---

³ Overweging 50 van de richtlijn.

⁴ Richtlijn (EU) 2016/2102 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 inzake de toegankelijkheid van de websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties.

toegankelijkheid: waarneembaarheid, operabiliteit, begrijpelijkheid en robuustheid.⁵ Deze houden het volgende in.

1. waarneembaarheid: de informatie en de componenten van de gebruikersinterface kunnen zodanig aan een gebruiker worden gepresenteerd dat zij kunnen worden waargenomen.
2. operabiliteit: de componenten van de gebruikersinterface en de navigatie zijn operabel ofwel bedrijfsklaar.
3. begrijpelijkheid: de informatie en de werking van de gebruikersinterface zijn begrijpelijk.
4. robuustheid: de inhoud is voldoende robuust om op betrouwbare wijze te kunnen worden geïnterpreteerd door uiteenlopende *user agents*, waaronder hulptechnologieën.

Het besluit verwijst voor de toegankelijkheidsvoorschriften voor e-boekdiensten naar de toepasselijke bijlage van de richtlijn, conform de systematiek van de richtlijn. Het gaat hierbij om bijlage I, afdelingen III (algemene toegankelijkheidsvoorschriften) en IV (aanvullende toegankelijkheidsvoorschriften voor specifieke diensten). Bijlage II, afdelingen III en IV bevatten voorts voorbeelden betreffende algemene toegankelijkheidsvoorschriften voor alle diensten en aanvullende toegankelijkheidsvoorschriften voor specifieke diensten.

Bijlage I, afdeling III, van de richtlijn bevat algemene toegankelijkheidsvoorschriften voor alle diensten die onder de richtlijn vallen. Deze voorschriften zijn dus ook van toepassing op het aanbieden van een e-boekdienst. Op grond van deze afdeling moet op toegankelijke wijze informatie worden verstrekt over het functioneren van de dienst, dat wil zeggen via meer dan één zintuigelijk kanaal en gepresenteerd op een manier die begrijpelijk en waarneembaar is. De informatie dient, wat de inhoud betreft, beschikbaar te worden gesteld in tekstformats die met hulptechnologieën kunnen worden waargenomen, zodat zij door de gebruikers op verschillende manieren en via meer dan één zintuigelijk kanaal kunnen worden weergegeven. Ook moet de informatie worden gepresenteerd met gebruikmaking van een lettertype in geschikte grootte en vorm, rekening houdend met de te verwachten gebruiksomstandigheden, en met gebruikmaking van voldoende contrast, alsmede van een aanpasbare letter-, regel- en alinea-afstand. Daarbij wordt niet-tekstuele inhoud aangevuld met een alternatieve weergave van die inhoud, en wordt elektronische informatie verstrekt die nodig is om de dienst op een consistente en geschikte manier te kunnen leveren. Dit laatste gebeurt door deze informatie waarneembaar, bedienbaar, begrijpelijk en robuust te maken. Websites, inclusief de daaraan gerelateerde onlinetoepassingen, en diensten op mobiele apparatuur, inclusief mobiele toepassingen, worden toegankelijk gemaakt op een consistente en geschikte manier, door ze waarneembaar, bedienbaar, begrijpelijk en robuust te maken. Ten slotte wordt ervoor gezorgd dat ondersteunende diensten (helpdesks, callcenters, technische ondersteuning, bemiddelingsdiensten en opleidingsdiensten), voor zover zij beschikbaar zijn, via toegankelijke communicatiemethoden informatie verstrekken over de toegankelijkheid van de dienst en de compatibiliteit ervan met hulptechnologieën.

Bijlage II, afdeling III, van de richtlijn geeft indicatieve, niet bindende voorbeelden van mogelijke oplossingen bij de hierboven genoemde algemene toegankelijkheidsvoorschriften voor diensten. Deze oplossingen kunnen de dienstverleners behulpzaam zijn bij het naleven van deze algemene toegankelijkheidsvoorschriften. Genoemd worden onder meer het ter beschikking stellen van elektronische bestanden die gelezen kunnen worden door computers met schermlezers, het weergeven van een bestand in braille, en het aanvullen van een diagram met een beschrijving van de belangrijkste elementen of handelingen.

In bijlage I, afdeling IV, van de richtlijn zijn aanvullende toegankelijkheidsvoorschriften opgenomen voor specifieke diensten, waaronder de e-boekdiensten. Het gaat om het opnemen van functies, werkwijzen, beleid, procedures en veranderingen in de uitvoering van de dienst die zijn gericht op de behoeften van personen met een handicap, en op interoperabiliteit met hulptechnologieën.

---

⁵ Overweging 47 van de richtlijn.

Specifiek voor e-boekdiensten betekent dit het volgende. Wanneer een e-boek naast tekst ook audio bevat, dienen de tekst en de audio te zijn gesynchroniseerd. Daarnaast moeten de digitale bestanden van het e-boek geen belemmering vormen voor het naar behoren functioneren van hulptechnologie. Gezorgd moet worden voor toegang tot de inhoud, voor navigatie door de inhoud en door de lay-out, voor structuur, flexibiliteit en keuzemogelijkheden voor de weergave van de inhoud. Alternatieve weergave van de inhoud moet mogelijk zijn, en er dient interoperabiliteit te zijn met hulptechnologieën, op een manier die waarneembaar, begrijpelijk, bedienbaar en robuust is. E-boeken moeten vindbaar zijn via de metadata over toegankelijkheid. Ten slotte mag de toegankelijkheid niet worden geblokkeerd door digitaal rechtenbeheer.

In bijlage II, afdeling IV, van de richtlijn worden indicatieve, niet bindende voorbeelden gegeven die betrekking hebben op de aanvullende toegankelijkheidsvoorschriften voor specifieke diensten, waaronder e-boekdiensten. Voor e-boekdiensten worden zes voorbeelden genoemd, die corresponderen met de hierboven genoemde aanvullende toegankelijkheidsvoorschriften. Als voorbeeld wordt onder meer genoemd dat ervoor wordt gezorgd dat iemand met dyslexie de tekst van een e-boek tegelijk kan lezen en beluisteren, en dat iemand met een visuele beperking toegang heeft tot de inhoudsopgave of van hoofdstuk moet kunnen veranderen. Deze voorbeelden zijn indicatief voor mogelijke oplossingen die bijdragen aan de naleving van de aanvullende toegankelijkheidsvoorschriften.

Micro-ondernemingen

Micro-ondernemingen zijn vrijgesteld van de verplichting om te voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften en van elke verplichting in verband met de naleving van die voorschriften. De richtlijn definieert een micro-onderneming als een onderneming met minder dan tien werknemers en een jaaromzet of een jaarlijks balanstotaal van ten hoogste twee miljoen euro.⁶ De reden dat voornoemde ondernemingen worden vrijgesteld, is dat de lasten waarmee naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften gepaard gaat, over het algemeen een groter beslag op hun financiële en personele middelen leggen dan geldt voor andere ondernemingen. Hieruit volgt een vermoeden van onevenredigheid ten aanzien van micro-ondernemingen.

Ondanks het aantal en de diversiteit van Nederlandse uitgevers toont de uitgeversmonitor van KvB Boekwerk aan dat in Nederland de 42 grootste uitgevers meer dan 75% van de omzet realiseren en dat zij zorgen voor meer dan de helft van het titelaanbod (fysiek en digitaal). Wat betreft digitaal aanbod, zorgen 10 uitgeverijen voor 75% van de omzet.⁷

Er zijn in Nederland relatief veel kleine uitgeverijen met een beperkte omzet die mogelijk vallen onder de definitie van een micro-onderneming. Om micro-ondernemingen aan te moedigen om toch diensten te verlenen die voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften van deze richtlijn, met het oog op een groter concurrentievermogen en groeipotentieel ervan in de interne markt, dienen de lidstaten micro-ondernemingen de nodige richtsnoeren en instrumenten te geven om de toepassing van de nationale maatregelen ter omzetting van deze richtlijn te faciliteren. De lidstaten dienen die instrumenten te ontwikkelen in samenspraak met relevante belanghebbenden. Als relevante belanghebbenden noemt de richtlijn personen met een handicap en organisaties die hen vertegenwoordigen. Daarnaast kan worden gedacht aan marktdeelnemers en organisaties die hen vertegenwoordigen.

Om recht te doen aan het bovenstaande en om toegankelijkheid breder te bevorderen, heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap samen met belanghebbenden in 2016 een ronde tafel gestart. Daarbij is een campagne in gang gezet, genaamd "Toegankelijk publiceren aan de

---

⁶ Zie over het begrip micro-onderneming ook de Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2023 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen, 2003/361/EG, PbEU 20 mei 2003, L 124/36.

⁷ <https://kvbboekwerk.nl/monitor/uitgevers/uitgeversmonitor-2021>

bron (Tpub)". Deze campagne is gericht op bewustwording en kennis bij de uitgevers over de eisen van de richtlijn en over de noodzaak om toegankelijkheid juist bij het ontwerpen, dus aan de bron, te bewerkstelligen. Overlegpartners in het traject zijn de Mediafederatie, Dedicon, Vivis Onderwijs, de Koninklijke Bibliotheek, belangenbehartigers Oogvereniging en Vereniging Onbeperkt Lezen en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Onder auspiciën van deze ronde tafel zijn achtereenvolgens twee uitvoeringsprojecten gerealiseerd:

TPUB1(2018-2019); project gericht op bewustwording om mede op basis van het VN-verdrag algemene en educatieve uitgevers bewust te maken van de doelgroep lezers met een leesbeperking en maatregelen om toegankelijke publicaties te maken. In verband hiermee zijn twee snelstartgidsen ('Maak open!' en 'Doe mee!') gerealiseerd, is een helpdesk geformeerd en is de kennisbank inclusiefpubliceren.nl gelanceerd.

De richtlijn gaf de ingezette beweging een impuls en was een aanjager van:
TPUB2 (2021-2022): project om kennis te delen met algemene en educatieve uitgevers en andere contentleveranciers. Als uitvloeisel van dit project zijn twee volgende snelstartgidsen ('Check dit!' en 'Bekijk het!') gerealiseerd. De kennisbank inclusiefpubliceren.nl is technisch vernieuwd, er is veel content toegevoegd en er zijn links naar het Nederlandstalig trainingsmateriaal uit het Europese leerplatform Inclusive Publishing in Practice (IPIP) aangebracht. De website is daarmee uitgebreid tot een kennisbank die voor iedere uitgever een informatiebron en naslagwerk kan zijn. In een intensief trainingstraject vergaarden algemene en educatieve uitgevers via een groot aantal workshops kennis en kunde om vanaf het ontwerp van digitale producten en gedurende het hele productieproces, toegankelijkheid te implementeren.

2.4. Verplichtingen voor dienstverleners van e-boekdiensten (artikel 4)

De in dit artikel opgenomen verplichtingen zijn gericht aan de verleners van e-boekdiensten. De verplichtingen zijn in het kort: het ontwerpen en verlenen van e-boekdiensten in overeenstemming met de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften, het opstellen en ter beschikking stellen van informatie over de toegankelijkheid aan het publiek, het voorzien in procedures die ervoor zorgen dat de dienstverlening conform de toegankelijkheidsvoorschriften blijft, het zo nodig treffen van corrigerende maatregelen en het informeren van het Commissariaat voor de Media (hierna ook: Commissariaat) als toezichthouder. Deze verplichtingen worden hieronder verder toegelicht.

Dienstverleners moeten hun e-boekdiensten ontwerpen en aanbieden in overeenstemming met de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften. Deze voorschriften zijn reeds toegelicht onder paragraaf 2.3. Dienstverleners zijn voorts verplicht om informatie te verstrekken aan het publiek over de wijze waarop de e-boekdiensten voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften en om overeenkomstig bijlage V van de richtlijn de vereiste informatie op te stellen. In deze bijlage staat dat de dienstverlener in de algemene voorwaarden of soortgelijk document informatie opneemt waaruit blijkt dat de dienst voldoet aan de toegankelijkheidsvoorschriften, en welke dat zijn. Voor zover van toepassing omvat de informatie een in toegankelijke formats weergegeven algemene beschrijving van de dienst, de beschrijvingen en toelichtingen die nodig zijn om te begrijpen hoe de dienst werkt, en een beschrijving van de manier waarop de dienst aan de betreffende toegankelijkheidsvoorschriften voldoet. Als geharmoniseerde normen of technische specificaties van toepassing zijn mag de dienstverlener deze toepassen om aan zijn informatieverplichting te voldoen. Voorts moet een dienstverlener informatie verschaffen waaruit blijkt dat de conformiteit van de dienst door het dienstverleningsproces en het toezicht daarop wordt gewaarborgd. De genoemde informatie wordt het publiek schriftelijk en mondeling ter beschikking gesteld, mede op een manier die toegankelijk is voor personen met een handicap. Hierbij kan worden gedacht aan informatieverstrekking via een klantenservice of via een voorleesfunctie. Dienstverleners bewaren die informatie zolang de e-boekdienst in werking is. Gelet op de aard van een e-boekdienst zal dit

inhouden dat een dienstverlener de informatie bewaart zolang deze dienstverlener e-boekdiensten aanbiedt.

Als een e-boekdienst niet in overeenstemming is met de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften, neemt de dienstverlener onmiddellijk corrigerende maatregelen om dit te verhelpen. Voldoet de e-boekdienst hierna nog altijd niet aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften, dan informeert de dienstverlener hierover onmiddellijk de toezichthouder, het Commissariaat.

Dienstverleners

Bij het verlenen van e-boekdiensten zijn verschillende dienstverleners betrokken. Het gaat om uitgevers, distributeurs, retailers, uitleners en aanbieders van bepaalde software. Het is de verantwoordelijkheid van de dienstverleners om, naargelang hun rol in de toeleveringsketen van e-boekdiensten, ervoor te zorgen dat aan de toegankelijkheidsverplichtingen voor e-boekdiensten wordt voldaan.⁸ Hierna worden de verschillende dienstverleners en hun plaats in de toeleveringsketen van e-boekdiensten nader toegelicht.

Uitgevers

Een uitgever is verantwoordelijk voor het ontwerpen van een e-boekbestand dat voldoet aan de toegankelijkheidsvoorschriften. De uitgever zorgt ervoor dat de e-boekdienst zo is opgebouwd dat zowel tekst- als beeldinformatie met behulp van geschikte leessoftware op een toegankelijke manier kan worden aangeboden. Daarnaast verstrekt de uitgever toegankelijkheidsinformatie als onderdeel van de metadata van het e-boek. Metadata zijn bijvoorbeeld de titel, de auteur, de uitgever, het jaar van uitgave en de taal waarin het boek is geschreven. Daar komen nu dus data over de toegankelijkheid bij. Het op een gestandaardiseerde manier toevoegen van metadata inzake toegankelijkheid aan een e-boekbestand heeft als voordeel dat vinden en presenteren van het e-boek voor mensen met een leesbeperking eenvoudig wordt. Personen met een leesbeperking worden door deze metadata geïnformeerd over de toegankelijkheid en ondersteund bij het selecteren en bestellen van toegankelijke informatie in een digitaal aanbod. Uitgevers zijn er verantwoordelijk voor dat het e-boekbestand toegankelijk is en daarover metadata bevat. Alle andere ondergenoemde ketenpartijen moeten de relevante metadata doorgeven in de keten.

Distributeurs

In de keten van e-boekdiensten is de distributeur ook een dienstverlener in de zin van de richtlijn en dit besluit. De distributeur zorgt ervoor dat het e-boekbestand met metadata, zoals dat is aangeleverd door de uitgever, wordt gedistribueerd naar volgende partijen in de keten. Hierbij mogen geen toegankelijkheidsfuncties en metadata over toegankelijkheid verloren gaan.

Retailers en uitleners en abonnementsdiensten

Retailers, uitleners en abonnementsdiensten zijn de volgende partijen in de keten van het verlenen van e-boekdiensten. Retailers zijn bijvoorbeeld landelijk opererende online aanbieders van e-boekbestanden of lokale boekhandels die een eigen webshop hebben waarin e-boekdiensten aangeboden worden. Bij abonnementsdiensten is het mogelijk om periodiek, per maand, kwartaal of jaar, e-boekbestanden te verkrijgen. Uitleners zijn openbare bibliotheken.⁹ Deze dienstverleners dragen er, met bijbehorende software, zorg voor dat een e-boekbestand met de metadata, zoals aangeleverd door de uitgever, veelal na tussenkomst van de distributeur, ter afname beschikbaar wordt gesteld aan de consument. Daarbij kan de consument gebruik maken van software die door de retailer of uitlener ter beschikking wordt gesteld. De toegankelijkheid van de interfaces van bijvoorbeeld de webshop of de app waarop de e-boekdienst wordt aangeboden valt niet onder dit besluit, maar onder regelgeving betreffende de toegankelijkheid van e-handelsdiensten.

---

⁸ Overwegingen 55 en 56 van de richtlijn.

⁹ De Koninklijke Bibliotheek is op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen verantwoordelijk voor het in stand houden van de landelijke digitale bibliotheek en daardoor bevoegd om e-boekbestanden uit te lenen.

Aanbieders van bijbehorende software

Om een e-boekbestand te kunnen lezen maken consumenten gebruik van software. Ook deze software moet voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften. Een breed spectrum aan partijen biedt dergelijke software aan. Bijvoorbeeld de retailers die het e-boekbestand aanbieden, maar ook gespecialiseerde aanbieders van software. Hoe dan ook dient de partij die verantwoordelijk is voor de bijbehorende software ervoor te zorgen dat een toegankelijk e-boekbestand inclusief metadata op een toegankelijke manier kan worden gebruikt door de consument. De toegankelijkheid van de software die specifiek bij een e-lezer hoort valt niet onder dit besluit, maar onder regelgeving betreffende de toegankelijkheid van producten.

Artikel 4 bevat voorts een delegatiegrondslag voor het stellen van nadere regels over de verplichtingen van dienstverleners. Dit biedt de mogelijkheid om de normstelling nader in te vullen, waarbij de inbreng vanuit de stakeholders kan worden meegenomen.

2.5. Fundamentele wijziging en onevenredige last (artikel 5)

Onevenredige last of fundamentele wijziging

Marktdeelnemers zijn niet gehouden om onder alle omstandigheden de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften na te leven. De richtlijn voorziet in de mogelijkheid voor marktdeelnemers om te beoordelen of het naleven van (onderdelen van) een of meer van de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften tot een fundamentele wijziging van de dienst leidt of een onevenredige last oplevert voor de dienstverlener. Een fundamentele wijziging houdt in een ingrijpende wijziging die resulteert in een fundamentele wijziging van de wezenlijke aard van de e-boekdienst. Voor de beoordeling van een onevenredige last zijn criteria opgenomen in bijlage VI van de richtlijn, die hieronder zijn opgenomen. Uitsluitend voor zover sprake is van een fundamentele wijziging of een onevenredige last blijven (onderdelen van) toegankelijkheidsvoorschriften voor deze dienst(verlener) buiten toepassing. Marktdeelnemers kunnen op basis van hun eigen beoordeling gebruik maken van deze uitzonderingen en hoeven niet actief om toestemming te vragen. Wel moeten zij de beoordeling documenteren en deze kunnen overhandigen wanneer het Commissariaat daarom vraagt. Relevante gegevens met betrekking tot de beoordeling worden vijf jaar bewaard.¹⁰ Dienstverleners dienen de beoordeling ten minste om de vijf jaar te vernieuwen.

Zoals hierboven vermeld bevat bijlage VI van de richtlijn een aantal criteria op basis waarvan een dienstverlener kan beoordelen of sprake is van een onevenredige last als gevolg van de toepassing van (onderdelen van) een of meer van de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften. Deze criteria zijn verdeeld in drie hoofdcriteria:

1. Verhouding van de netto kosten van de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften tot de totale kosten (exploitatie- en investeringsuitgaven) van de vervaardiging, distributie of invoer van het product voor, of het verlenen van de dienst aan, de marktdeelnemers;
2. De geraamde kosten en baten voor de marktdeelnemers, inclusief productieprocessen en investeringen, in verhouding tot de geraamde voordelen voor personen met een handicap, rekening houdend met aantal keer dat het specifieke product of de specifieke dienst is gebruikt, en de frequentie van dat gebruik;
3. Verhouding van de netto kosten van de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften tot de netto-omzet van de marktdeelnemer.

Waar het gaat om het beoordelen van de netto kosten van de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften bevat bijlage VI een aantal elementen die hierbij in acht moeten worden genomen. Het gaat daarbij zowel om eenmalige organisatiekosten als om lopende productie- en ontwikkelingskosten.

---

¹⁰ Overweging 68 en artikel 14, derde lid, van de richtlijn.

Artikel 5 bevat een delegatiegrondslag voor het stellen van nadere regels over de beoordeling ter zake van de fundamentele wijziging en de onevenredige last. Dit biedt de mogelijkheid om de normstelling nader in te vullen, waarbij de inbreng van de belanghebbenden kan worden meegenomen.

2.6. Vermoeden van conformiteit (artikel 6)

Dit artikel geeft aan dat een vermoeden van conformiteit bestaat voor e-boekdiensten die voldoen aan geharmoniseerde normen of technische specificaties. Een geharmoniseerde norm is een Europese norm die op verzoek van de Commissie is vastgesteld. Als een dienst voldoet aan geharmoniseerde normen of delen daarvan waarvan de referenties in het Publicatieblad van de Europese Unie zijn bekendgemaakt, wordt de dienst vermoed in overeenstemming te zijn met de toegankelijkheidsvoorschriften die deze geharmoniseerde norm bestrijkt. Dit vermoeden van overeenstemming geldt ook voor diensten die voldoen aan technische specificaties die door de Europese Commissie zijn vastgelegd in een uitvoeringshandeling en die betrekking hebben op (delen van) de toegankelijkheidsvoorschriften. Een technische specificatie is een document waarin de technische voorschriften worden voorgeschreven waaraan een dienst of systeem moet voldoen.

Momenteel kiezen fabrikanten en dienstverleners wereldwijd verschillende benaderingen om te voldoen aan toegankelijkheidseisen wanneer zij producten maken en diensten leveren met specifieke toegankelijkheidsvoorzieningen. Geharmoniseerde normen en technische specificaties die binnen de EU worden vastgesteld kunnen hier verandering in brengen. Voor e-boekdiensten wordt op het gebied van toegankelijkheid vaak verwezen naar de Richtlijnen voor Toegankelijkheid van Webcontent (hierna: WCAG-richtlijnen, voor web, software, documenten).¹¹

2.7. Inwerkingtreding (artikel 7)

Het besluit treedt in werking met ingang van [PM]. Gelet op artikel 2 is het besluit vervolgens van toepassing op e-boekdiensten verleend na 28 juni 2025.

3. Advisering

Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

Het ontwerp van het onderhavige besluit is voorgelegd aan het Commissariaat voor een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets. [PM uitkomsten U&H toets CvdM]

Regeldruk

Het ontwerp van het onderhavige besluit is voorgelegd aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR). [PM reactie ATR]

Raad voor de Rechtspraak

Het ontwerp van het onderhavige besluit is voorgelegd aan de Raad voor de Rechtspraak voor advies. [PM reactie RvdR]

College voor de Rechten van de Mens

Het ontwerp van het onderhavige besluit is voorgelegd aan het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College) voor advies. [PM reactie CRM]

4. Toezicht

---

¹¹ Opgesteld ter uitvoering van Richtlijn (EU) 2016/2102 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 inzake de toegankelijkheid van de websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties (PbEU 2016, L 327).

De toezichthouder op de naleving van dit besluit is het Commissariaat voor de Media. Het Commissariaat zorgt voor de handhaving, waaronder het nalevingstoezicht en de sanctionering in het geval niet wordt voldaan aan het bij of krachtens dit besluit bepaalde. Als het Commissariaat bijvoorbeeld vaststelt dat een marktdeelnemer een e-boekdienst aanbiedt die niet aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften voldoet, kan zij de betrokken marktdeelnemer gelasten om onverwijld passende corrigerende maatregelen te treffen om de dienst in overeenstemming met deze voorschriften te brengen. Daarvoor stelt zij een redelijke termijn vast die evenredig is met de aard van de non-conformiteit.

Consumenten kunnen met vragen en klachten over de toegankelijkheid van e-boekdiensten terecht bij het Commissariaat. Aangezien het toezicht wat betreft de toegankelijkheid van producten en diensten die onder de richtlijn vallen over verschillende toezichthouders is verdeeld, is er een webpagina die verwijst naar de verschillende toezichthouders met bijhorende contactgegevens.¹² Per dienst zal de aangewezen toezichthouder worden weergegeven - in het geval van e-boekdiensten het Commissariaat. Toezichthouders zullen de consument doorverwijzen naar de juiste toezichthouder indien nodig. Bij de invulling van een centraal loket worden, naast de toezichthouders, belangenorganisaties voor mensen met een beperking en het bedrijfsleven betrokken.

5. Regeldruk

Om de toegankelijkheid van e-boekdiensten te kunnen waarborgen legt de overheid onder meer verplichtingen op aan dienstverleners tot het verschaffen van informatie (informatieverplichtingen), en tot het leveren van toegankelijke e-boekdiensten (inhoudelijke verplichtingen). Hier kunnen kosten uit voortvloeien voor die dienstverleners.

Het onderhavige besluit brengt uitvoeringslasten met zich mee voor marktdeelnemers (dienstverleners) en de overheid. De lasten voor de marktdeelnemers betreffen administratieve lasten en nalevingskosten. Bij de uitvoeringslasten voor de overheid gaat het met name om de kosten voor het toezicht op de naleving door het Commissariaat (zie paragraaf 5). Het besluit brengt geen regeldruk voor burgers met zich mee.

De betreffende marktdeelnemers zijn verplicht informatie te verstrekken over de toegankelijkheid van hun diensten aan de consument of aan de toezichthouder. De administratieve lasten voor het bedrijfsleven als gevolg van de richtlijn zijn opgenomen in een impact assessment van de Europese Commissie.¹³ Conform deze impact assessment is sprake van een administratieve last voor een onderneming van 144 euro in verband het up-to-date houden en aanleveren van informatie over toegankelijkheid aan het Commissariaat voor de Media. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat deze taak in beginsel eenmalig moet worden uitgevoerd.

Ter voorbereiding op de impact assessment van de Europese Commissie heeft onderzoeksbureau Deloitte een onderzoek gedaan naar de sociaaleconomische impact van nieuwe maatregelen ter verbetering van de toegankelijkheid van goederen en diensten voor mensen met een handicap.¹⁴ Het rapport geeft inzicht in de hoogte van de nalevingskosten voor de verschillende sectoren. De kosten voor het toegankelijk maken van e-boekdiensten op basis van dit besluit laten zich echter niet in algemene zin inschatten. Die kosten hangen onder meer af van de omvang en het aanbod van een uitgeverij. Het zal gaan om uren die medewerkers maken om de kennis te vergaren, om te leren de kennis toe te passen, om nieuwe werkwijzen te implementeren en om deze af stemmen met collega's of partners in de keten. De nieuwe regelgeving heeft onder meer impact op alle personen die zich bezig houden met marketing, communicatie en het daadwerkelijke aanbieden van de e-boekdienst (zowel werknemers als ingehuurde derden). Alle schakels moeten zich bewust

---

¹²<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap/plannen-kabinet-producten-en-diensten-toegankelijker-voor-mensen-met-beperking>

¹³ Commission Staff Working Document, 2 December 2015, SWD(2015) 264 final.

zijn van de problematiek, over kennis en kunde beschikken en deze inzetten. De bedrijfsprocessen dienen op de nieuwe regels te worden aangepast, wat om regie en toezicht vraagt. Iedereen moet worden geïnstrueerd en moet zich de nieuwe routines eigen maken.

Specifiek voor uitgevers is de verwachting dat naast het toegankelijk maken van e-boektitels, ook het toetsen van toegankelijkheid van reeds gepubliceerde e-boektitels en het toevoegen van metadata over toegankelijkheid aan individuele publicaties kosten met zich zullen meebrengen. Ook een eventueel beroep op een onevenredige last, met name voorzien ten aanzien van reeds gepubliceerde e-boektitels, vraagt om de inzet van mensen om de vereiste beoordeling en documentatie op orde te maken en te houden.

Bij distributeurs, uitleners en boekverkopers zijn er verschillende aandachtsgebieden die invloed kunnen hebben op de regeldruk voor deze partijen:

- De metadata die worden aangeleverd door uitgevers om de klant te informeren over toegankelijkheid;
- De toegankelijkheid en beschikbaarheid van bestaande leesapplicaties, en de mogelijkheid voor uitleners en boekverkopers om aan te sluiten bij aanpassingen die de softwareleverancier doet ten behoeve van de toegankelijkheid.

6. Financiële gevolgen

Het toezicht op de bepalingen van dit besluit resulteert in een aantal nieuwe taken voor het Commissariaat voor de Media. Het Commissariaat wordt bekostigd vanuit de departementale begroting.

7. Consultatie

Over dit besluit heeft een openbare internetconsultatie plaatsgevonden. [PM uitkomsten consultatie]

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1. Definities

In dit artikel is een aantal definities opgenomen. Deze definities zijn overgenomen uit de richtlijn, op de begrippen richtlijn en Minister na. De richtlijn bevat een veelheid aan begrippen. Alleen de voor dit besluit relevante begrippen zijn in dit artikel opgenomen. Met Minister wordt in dit besluit bedoeld de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Artikel 2. Toepassingsgebied

In de richtlijn is een specifieke datum opgenomen vanaf wanneer diensten die hieronder vallen moeten voldoen aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften. Die datum is gesteld op 28 juni 2025, zodat dit besluit alleen van toepassing is op e-boekdiensten die na die datum worden verleend.

Artikel 3. Toegankelijkheidsvoorschriften

Dit artikel noemt in het eerste lid de toegankelijkheidsvoorschriften waaraan e-boekdiensten moeten voldoen. Dit betreffen de toegankelijkheidsvoorschriften van bijlage I, afdeling III en afdeling IV, aanhef en onder f, van de richtlijn. Afdeling III van bijlage I bevat de algemene toegankelijkheidsvoorschriften die gelden voor alle diensten die onder de richtlijn vallen. Afdeling IV, aanhef en onder f, bevat aanvullende toegankelijkheidsvoorschriften specifiek voor e-boekdiensten. Het tweede artikellid bevat een uitzondering voor micro-ondernemingen die e-boekdiensten aanbieden. Micro-ondernemingen zijn vrijgesteld van de verplichting om e-boekdiensten aan te bieden die voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften uit het eerste lid.

Artikel 4. Verplichtingen van dienstverleners

In het eerste lid van dit artikel worden dienstverleners – uitgezonderd micro-ondernemingen – verplicht om e-boekdiensten in overeenstemming met de toegankelijkheidsvoorschriften uit artikel 3, eerste lid, te ontwerpen en te verlenen. Het tweede lid stelt dat aanbieders van e-boekdiensten informatie opstellen over hun dienstverlening overeenkomstig bijlage V van de richtlijn. Zij leggen hiermee uit dat en hoe hun e-boekdiensten voldoen aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften. Deze informatie wordt zowel schriftelijk als mondeling aangeboden en dient ook toegankelijk te zijn voor personen met een handicap. De aanbieder van een e-boekdienst bewaart de informatie zolang de e-boekdienst in werking is. In de praktijk zal dit betekenen dat deze informatie beschikbaar is zolang de dienstverlener actief is op de markt voor e-boekdiensten. Volgens het derde lid moeten dienstverleners procedures hanteren die ervoor zorgen dat hun e-boekdiensten in overeenstemming blijven met de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften. Wanneer iets wijzigt in hun dienstverlening, de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften of eventuele geharmoniseerde normen, dient hiermee rekening te worden gehouden. Lid vier schrijft voor dat dienstverleners, wanneer hun e-boekdiensten niet voldoen aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften, direct de nodige corrigerende maatregelen nemen om te zorgen dat hun e-boekdiensten hieraan wel voldoen. Daarna, als hun e-boekdiensten nog altijd niet voldoen, informeren zij het Commissariaat als toezichthouder over de non-conformiteit en de corrigerende maatregelen die zij genomen hebben. Het vijfde lid bevat een informatie- en medewerkingsplicht voor dienstverleners met het Commissariaat. Het zesde lid bevat een delegatiegrondslag om bij ministeriële regeling nadere regels te kunnen stellen over de verplichtingen die zijn opgenomen in dit artikel.

Artikel 5. Fundamentele wijziging van e-boekdiensten en onevenredige last

Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat de toegankelijkheidsvoorschriften alleen van toepassing zijn voor zover dit niet leidt tot een ingrijpende wijziging van de e-boekdienst en dit geen onevenredige last oplevert voor de betrokken dienstverlener. Het is in beginsel aan de dienstverlener om te beoordelen of sprake is van een fundamentele wijziging of een onevenredige last, zo volgt uit het tweede lid. In bijlage VI van de richtlijn staan criteria voor de beoordeling van

een onevenredige last. De door de dienstverlener uitgevoerde beoordeling wordt gedocumenteerd en gedurende een periode van vijf jaar bewaard, zo stelt het derde lid. Het derde lid bepaalt ook dat het Commissariaat om een exemplaar van de beoordeling kan verzoeken. Het vierde lid schrijft voor dat dienstverleners die een beroep doen op een onevenredige last, de beoordeling vernieuwen als sprake is van wijzigingen in de e-boekdienst, op verzoek van het Commissariaat of in ieder geval steeds na vijf jaar. Als een dienstverlener van een derde middelen ontvangt om de toegankelijkheid van zijn e-boekdiensten te verbeteren, kan deze geen beroep doen op een onevenredige last, zo stelt het vijfde lid. Het maakt hiervoor niet uit of die derde een private of publieke partij is. Leningen worden in beginsel niet als middelen van een derde gezien, omdat deze dienen te worden terugbetaald. In lid zes is een informatieplicht opgenomen richting het Commissariaat voor de gevallen waarin een beroep wordt gedaan op een fundamentele wijziging of onevenredige last. Het zevende lid bevat een delegatiegrondslag om nadere regels te kunnen stellen over de beoordeling van de fundamentele wijziging en/of onevenredige last.

Artikel 6. Vermoeden van conformiteit

Het is mogelijk dat voor e-boekdiensten geharmoniseerde worden vastgesteld op het gebied van toegankelijkheid. Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat e-boekdiensten die aan dergelijke geharmoniseerde normen voldoen, tevens geacht worden in overeenstemming te zijn met de toegankelijkheidsvoorschriften waar deze normen betrekking op hebben. Hetzelfde geldt voor e-boekdiensten die voldoen aan vastgestelde technische specificaties, zo volgt uit het tweede lid.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gunay Uslu